

EVALUACE

Než se pustím do evaluace projevu, měl bych mít na paměti, že přínosná evaluace:

- je také projev, a tak pro ni platí všechna doporučení a pravidla jako pro připravené projevy (vždyť sama je jako projev evaluována).
- obsahuje konkrétní informace o projevu a jeho průběhu.
- je nutně subjektivní, a tento fakt by měl být v celém jejím průběhu zohledněn.

„Chce někdo evaluovat první projev?“, zazní z úst nadšeného lektora a všechny oči se jako na povel zapíchnou do země. Slovy evaluátora: malý oční kontakt. Přitom se rozhodně není čeho bát! **Evaluace projevu je společně s informacemi od počítadel času, vzdechů a pohledů největší odměnou mluvčímu za jeho námahu a nervy s přípravou a přednesem projevu.** Proto stojí za to ji dělat a to co nejlépe.

Jak ale na to? V materiálech k projevu č. 1 [Začátek tréninku](#) (představení se) a č. 2 [Struktura](#) jsou na konci uvedeny body, ke kterým by se měl evaluátor vyjádřit. Taková nápověda u dalších podkladů chybí, což je zejména proto, že se v každém projevu sledují oblasti stejné, jen se na některou z nich klade větší důraz vzhledem k zaměření projevu. Těmito oblastmi jsou [obsah](#), [forma](#), [silné](#) a [slabé](#) stránky projevu či mluvčího a na ně navazující [doporučení](#). Zastavme se nyní na chvíli u toho, **co by mělo o jednotlivých oblastech z úst evaluátora zaznít**. Jedná se o návrh, který by mohl usnadnit evaluátorovi jeho roli, nikoli o nepřekročitelné tabu. I zde platí: „Jaký si to uděláš, takový to máš.“

1. Obsah

- Krátké shrnutí vlastními slovy, co v projevu zaznělo.
- Jaké sdělení si z projevu odnáším (Nejen co zaznělo, ale co je za tím).
- Jak na mě projev působil (Byl zajímavý? Byl připravený?).

2. Forma

- Měl projev jasnou strukturu? Jakou?
- Směřoval projev celou dobu ke svému cíli?
- Co a jak udělal mluvčí, že na mě projev nějak působil.

3. Silné stránky

- Co se mi na projevu líbilo.
- Co udělal mluvčí opravdu dobře.

4. Slabé stránky

- Co se mi na projevu nelíbilo.
- Co by mohl udělat mluvčí lépe.

5. Doporučení

- Nejčastěji doprovázejí celou evaluaci, ale mohou stát i samostatně
- Jsou to doporučení, ne příkazy! (Pozor na formulace.)

Samozřejmě nastávají situace, kdy je podle evaluátora např. forma projevu zároveň jeho silnou stránkou, avšak **právě v takových situacích je dobré uvědomit si, o které oblasti chci teď mluvit!** Pokud o formě, pak konkrétně upozorním na to, co ve mě použitá forma vyvolala. Pokud o silných stránkách, zdůrazním schopnost mluvčího volit vhodnou formu apod.

Ke všem částem evaluace se vztahují body uvedené v úvodu tohoto materiálu. Zejména u **doporučení** hrají roli zejména konkrétnost vyjádření a zdůraznění jejich subjektivity. Rozdíly si ukažme na příkladech dvou evaluací:

„Tvůj projev se nám moc nelíbil, protože si myslíme, že sis ho nepřipravil. Pro příště si určitě musíš ten projev víc natrénovat...“

„Mi se na tom projevu jako nelíbila ta struktura, já jsem se v tom úplně ztrácela. Zdálo se mi, že přeskakuješ z tématu na téma a najednou byl konec. Proto si myslím, že sis to moc nepřipravil. Takže to je takové asi doporučení pro tebe, že by se mi líbilo, kdyby sis to příště líp nachystal...“

V úvodu je vedeno, že evaluace je také projev, byť polo/improvizovaný, a proto se k ní vztahují stejná doporučení a pravidla jako pro projevy. Sama může být také hodnocena podle stejných kritérií jako projev, na který byla zaměřena. O tom, co by měla evaluace obsahovat, jsme se bavili výše, **ted' se zaměříme na to, jak by mohla být sdělena**. Ani zde nepředkládáme recept, díky kterému se hned stanete evaluátorem roku. Jedná se o rady a tipy, které se nám osvědčily, a nechceme si je nechat pro sebe. Co se vám zdá být užitečné, toho se držte, ostatní inovujte!

Evaluace je projev, a proto má (by měla mít) svou strukturu. To znamená, že má **nějaký úvod a nějaký závěr**. Jako úvod může dobře posloužit originální pozdrav, oznámení, čím projev bude předmětem evaluace, a/nebo co v evaluaci zazní. Jako závěr funguje shrnutí hlavních myšlenek evaluace či/a poděkování mluvčímu za jeho projev. Snažte se nekončit svůj projev slovním spojením: „... tááák a to je asi všechnooo, co jsem vám chtěl říct“ nebo podobným. Z hlediska verbálního projevu už zazněl požadavek na zdůraznění subjektivnosti pohledu a co nejpřesnějšího popisu situace.

Nejobtížnější je však situace evaluátora z neverbálního hlediska a to konkrétně z hlediska pohledů a postoje. Komu totiž svůj projev říká? Všem, nebo jen tomu, jehož projev evaluuje? Existují v zásadě 3 možnosti, jak se s touto situací vyrovnat:

1. Evaluaci pronášíte ke všem, přičemž o mluvčím mluvíte ve třetí osobě (pohledy na všechny).
2. Evaluaci pronášíte k mluvčímu, přičemž k němu mluvíte v první osobě (pohled zejména na něj).
3. Kombinace obou přístupů.

Jak vypadají varianty 1 a 2 je zřejmě vcelku představitelné. U varianty 3 existuje velké množství možností. Pro představu, jak by to mohlo vypadat, využijeme struktury projevu evaluace: Když se zabýváme obsahem, shrnujeme, co mluvčí řekl. Shrnujeme to tedy celému publiku. Stejně tak, pokud se zabýváme formou - mluvčí by měl vědět, jak se snažil publikum zaujmout. U silných a slabých stránek však mluvíme už přímo k mluvčímu, zejména když svá tvrzení dokládáme. Podobně u doporučení. Pokud tedy mluvíme o tom, co mluvčí udělal, mluvíme k němu. Pokud mluvíme o tom, co a jak říkal, můžeme mluvit k celému publiku. V příloze se tento postup snažíme vyjádřit [graficky](#). **Ted' už je to jen na vás!**

PŘÍLOHY:

Projev 1.: Osnova pro zpětnou vazbu

1. Jaké jsou silné stránky mluvčího?
2. Jak dobře se mluvčí publiku představil?
3. Odrážel projev přiměřenou přípravu?
4. Hovořil mluvčí zřetelně a nahlas?
5. Byly všechny tři části projevu – úvod, hlavní část a závěr – zřetelné a jasně ohraničené?
6. Používal mluvčí poznámky? Jak s nimi pracoval?
7. Co mohl mluvčí udělat jinak? Jak mohl svou řeč vylepšit?

Projev 2.: Osnova pro zpětnou vazbu

1. Smysl a význam projevu. (Byl projev zajímavý, relevantní pro posluchače?)
2. Příprava. (Byl projev promyšlený a natrénovaný?)
3. Struktura. (Byla zřetelná, logická?)
4. Začátek projevu. (Vedl k tématu? Upoutal pozornost?)
5. Tělo projevu. (Plynulost, výběr podpůrných prostředků)

Obrázek: Grafické znázornění evaluace, varianta 3 z hlediska postoje a pohledů

Osa komunikace
k celému publiku

Osa komunikace
k autorovi projevu